

Απαντήσεις στα θέματα που τέθηκαν από το WWF

Αγαπητοί φίλοι,

Σε απάντηση της δημόσιας έκκλησης που απευθύνετε προς τους υποψηφίους, θέλουμε να σας γνωστοποιήσουμε τις απόψεις μας στα θέματα περιβάλλοντος και βιωσιμότητας.

Οι υποψήφιοι με το Ποτάμι:
Χλόη Άννα Βλασσοπούλου, Α' Πειραιά
Νίκος Μίχος, Α' Αθήνας

ΚΑΛΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

1. Διαδικασίες νομοθέτησης, δημοκρατία και περιβαλλοντική προστασία

Οι τροπολογίες αλλά και τα σχέδια νόμων που κατατίθενται στα θερινά τμήματα, ή σε στιγμές που η προσοχή είναι στραμμένη σε σημαντικά εθνικά θέματα είναι συνήθως πρακτική στην Βουλή των Ελλήνων. Ο στόχος βέβαια είναι να περνάνε τα κείμενα αυτά απαρατήρητα καθώς αποφεύγεται η συζήτηση στην ολομέλεια της Βουλής. Τον τελευταίο καιρό εν όψη εκλογών έχουμε δυστυχώς βιώσει σωρεία τέτοιων πρακτικών που θυσιάζουν το περιβάλλον στο όνομα ιδιωτικών συμφερόντων.

Οι πρακτικές αυτές επιβαρύνουν τον δαίδαλο της πολυνομίας και άρα της ανομίας. Η δημόσια διοίκηση βρίσκεται αντιμέτωπη με πληθώρα κειμένων που αλληλοκαταργούνται και που αδυνατεί να εφαρμόσει. Ως εκ τούτου, κάθε απόπειρα μεταρρύθμισης παρεμποδίζεται. Οι πολίτες είτε δεν είναι σε θέση αναγνωρίσουν το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν να δράσουν, είτε επωφελούνται της πολυνομίας για να το παρακάμψουν. Οι δικαστικές αρχές αδυνατούν επίσης να διευκρινίσουν ποια από τις διατάξεις που άπτονται ενός θέματος είναι εν ισχύ με αποτέλεσμα να δυσχεραίνονται στην διαπίστωση των παρανομιών και στην επιβολή πρόσημων.

Τόσο η πρακτική των τροπολογιών, όσο και η ψήφιση σχεδίων νόμων χωρίς συζήτηση στην ολομέλεια πρέπει να σταματήσουν. Η κωδικοποίηση της νομοθεσίας είναι επιτακτική και ένας σαφής περιβαλλοντικός κώδικας πρέπει να δημιουργηθεί το συντομότερο δυνατό.

2. Δημόσιες πολιτικές και διαβούλευση

Η πρακτική λήψης αποφάσεων που παρατηρούμε κυρίως στις χώρες της βόρειας Ευρώπης και που θεσμοθέτησε η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αυτή που βασίζεται στην αρχή της συναίνεσης: οι καλύτερες δημόσιες πολιτικές θεωρούνται αυτές που επιτρέπουν, διαμέσου της διαβούλευσης και της αντιστάθμισης αντικρουόμενων συμφερόντων, την εύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων.

Η αναζήτηση λύσεων στα πολλαπλά προβλήματα της χώρας μας πρέπει να γίνεται μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες διαπραγμάτευσης και διαβούλευσης που να επιτρέπουν σε κάθε ενδιαφερόμενη ομάδα πολιτών και κοινωνικούς φορείς να συμμετέχουν στην προετοιμασία των σχεδίων νόμων. Είναι εξίσου αναγκαία η διατομεακή συνεργασία. Δύο τρόποι υπάρχουν στην λήψη αποφάσεων διαμόρφωσης δημοσίων πολιτικών: είτε με τον κατακερματισμό τους σε επιμέρους

τομείς, είτε με διατομεακές διαπραγματεύσεις. Η πρώτη οδηγεί σε πελατειοκρατία, η δεύτερη σε συναινετική πολιτική, μόνη δυνατή να εξασφαλίσει την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

3. Κράτος δικαίου και περιβαλλοντική δικαιοσύνη

Κράτος δικαίου και περιβαλλοντική δικαιοσύνη δεν υφίστανται χωρίς ισχυρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς! Η απουσία περιβαλλοντικών ελέγχων στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με την κατακερματισμένη περιβαλλοντική νομοθεσία, δημιουργεί ένα θολό τοπίο που ευνοεί την αυθαιρεσία, επιβραβεύει όσους «ρискάρουν» να παρανομούν και υπονομεύει την βιώσιμη επιχειρηματικότητα.

Έτσι, μια από τις σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις που χρειάζεται η χώρα είναι η δημιουργία ισχυρών, και ανεξάρτητων από την εκάστοτε πολιτική εξουσία, διοικητικών μηχανισμών για την περιβαλλοντική επιθεώρηση. Η προσπάθεια που ξεκίνησε με την ίδρυση της Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος δεν έχει αποδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα εξαιτίας πολλών παραγόντων, όπως η ατελής διοικητική οργάνωση της υπηρεσίας, η έλλειψη ικανού αριθμού επιθεωρητών περιβάλλοντος για την κάλυψη ενός τεράστιου έργου περιβαλλοντικών ελέγχων σε πανελλαδικό επίπεδο, η έλλειψη απαραίτητων υποδομών κ.α

Είναι πεποίθησή μας ότι μια από τις σημαντικότερες προτεραιότητες της νέας κυβέρνησης θα πρέπει να είναι η ρύθμιση των παραπάνω θεμάτων με την ίδρυση μιας ανεξάρτητης αρχής περιβαλλοντικής επιθεώρησης, και στελέχωσης της ώστε να έχουμε αποτελεσματικότερους ελέγχους αλλά και κυρώσεις σε αυτούς που παρανομούν. Τα πρόστιμα που θα επιβάλλονται πρέπει να υπολογίζονται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (που προσδιορίζονται από την σχετική νομοθεσία για την περιβαλλοντική ευθύνη) και να αποδίδονται πλήρως στην αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς.

Θα πρέπει να σταματήσει η νομιμοποίηση της αυθαιρεσίας, που γίνεται μέχρι σήμερα στη λογική ενός μικρού χρηματικού ανταλλάγματος (πρόστιμου), ενώ ακόμα και αυτό δεν αποδίδεται για την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής βλάβης, αλλά γεμίζει τρύπες σε άδεια ταμεία. Η νομιμοποίηση αυθαιρέτων είναι η απόλυτη έκφραση του πελατειακού κράτους που βλάπτει όχι μόνο το περιβάλλον (τον κοινό μας χώρο) αλλά και τον κάθε πολίτη ξεχωριστά.

ΖΩΝΤΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

4. Το ενεργειακό μας μέλλον

Η αναμφισβήτητη πλέον απειλή της κλιματικής αλλαγής απαιτεί την απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα σε παγκόσμιο επίπεδο το συντομότερο δυνατό. Ακόμα όμως και χωρίς την απειλή αυτή, η ενεργειακή στροφή προς ένα βιώσιμο, αποκεντρωμένο και δημοκρατικό ενεργειακό σύστημα βασισμένο στις Ανανεώσιμες Πηγές και την εξοικονόμηση ενέργειας, είναι η επιλογή που διεκδικούμε. Για την Ελλάδα ο στόχος αυτός σημαίνει αναμφίβολα και την απεξάρτηση από το λιγνίτη, για την οποία απαιτείται μια πλήρως μελετημένη και έγκαιρα σχεδιασμένη ολοκληρωμένη στρατηγική μετάβασης στη μετα-λιγνιτική εποχή, με παράλληλη στήριξη των κοινωνιών που εξαρτώνται μέχρι σήμερα από το λιγνίτη με αντισταθμιστικές παροχές και τέλη για τη χρηματοδότηση πράσινων αναπτυξιακών

σχεδίων και τόνωση της απασχόλησης.

Οποιοδήποτε σχέδιο κατασκευής νέων λιγνιτικών σταθμών, όπως οι Πτολεμαΐδα V και Μελίτη II, θα πρέπει να εξεταστεί στη βάση αυτής της στρατηγικής και να αποδεικνύει την οικονομική του βιωσιμότητα λαμβανομένων υπόψη και των πολιτικών, που ήδη εφαρμόζονται, αλλά και αυτών που προγραμματίζονται, για χρέωση των εκπομπών. Θα πρέπει αποδεδειγμένα να περιορίζουν το εξωτερικό κόστος, λόγω των επιπτώσεων στη δημόσια υγεία και της σοβαρής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, σε ανεκτό επίπεδο.

5. Μεγάλα έργα και υποδομές

Είναι γεγονός ότι τις προηγούμενες δεκαετίες τεράστια ποσά τόσο από εθνικούς, όσο και από ευρωπαϊκούς πόρους, κατευθύνθηκαν σε έργα βιτρίνας ή σε έργα με βαρύ οικολογικό αποτύπωμα. Ειδικά στον τομέα των μεταφορών τα οδικά έργα ήταν η απόλυτη προτεραιότητα σε βάρος των άλλων μέσων μεταφοράς και ιδιαίτερα του σιδηροδρόμου, όπου ακόμα και τα μικρά σχετικά κονδύλια που διατέθηκαν αποτέλεσαν θλιβερό παράδειγμα κακοδιαχείρισης. Αποτέλεσμα ήταν η αδυναμία ολοκλήρωσης των βασικών έργων εκσυγχρονισμού του σιδηροδρομικού δικτύου και η βύθιση του ΟΣΕ στα χρέη. Η εκτροπή του Αχελώου είναι μια ακόμα τέτοια περίπτωση έργου, που δεν έχει νόημα ούτε ενεργειακά, ούτε αρδευτικά, ενώ οι επιπτώσεις του στο περιβάλλον είναι κολοσσιαίες. Η τελευταία 4η ακυρωτική απόφαση του ΣΤΕ θα πρέπει να σημάνει την οριστική εγκατάλειψη του έργου.

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΓΙΑ ΑΥΡΙΟ, ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

6. Προστατευόμενες περιοχές

Οι περιοχές NATURA αποτελούν ένα μεγάλο οικολογικό και οικονομικό κεφάλαιο για τη χώρα, και μπορούν να είναι πηγή πλούτου και ευημερίας για τις τοπικές κοινωνίες, αν τις διαχειριστούν σωστά.

Μια τέτοια (βιώσιμη) διαχείριση τους μπορεί να περιλαμβάνει πολλές οικονομικές δραστηριότητες που θα δίνουν ώθηση στην τοπική ανάπτυξη και ευημερία χωρίς να διαβρώνουν το φυσικό περιβάλλον και τα οικοσυστήματα. Πρέπει να ξεπεράσουμε τη λογική της «απόλυτης προστασίας» της φύσης και να υιοθετήσουμε την προσέγγιση της βιώσιμης διαχείρισης. Ο οικονομικός μαρασμός οδηγεί αναπόφευκτα και σε περιβαλλοντική υποβάθμιση κάτι που σημαίνει ότι χωρίς ανάπτυξη και ευημερία δεν θα έχουμε βιώσιμο περιβάλλον. Προϋπόθεση για την βιώσιμη ανάπτυξη των φυσικών περιοχών είναι η ενεργή εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στα σχέδια διαχείρισης. Στα διαχειριστικά σχέδια θα επιδιώκεται η ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων μέσα σε προστατευόμενες περιοχές, ιδιαίτερα στους τομείς τουρισμού, αγροτικής παραγωγής, δασοκομίας, αλιείας, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά ακόμα και βιοτεχνικής μεταποίησης, όταν αυτές οι δραστηριότητες ικανοποιούν τα κριτήρια της αειφορίας. Η ενδυνάμωση των φορέων διαχείρισης και η επαρκής χρηματοδότηση τους είναι απαραίτητη τόσο για την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων, όσο και για την υλοποίησή τους.

7. Δασική προστασία

Κατά την προηγούμενη τριετία οι κυβερνήσεις με πρόσχημα την κρίση επέβαλαν σωρεία κρυφών και φανερών διατάξεων που υπονομεύουν την προστασία των δασών προς όφελος μικρών και μεγάλων συμφερόντων, δικαιώνοντας παρανομίες και καταπατήσεις, συντελεσμένες ή σε εξέλιξη. Θα πρέπει να γίνει άμεσα μια κωδικοποίηση της δασικής νομοθεσίας και να ανακληθούν οι δασοκτόνες διατάξεις. Προστασία των δασών δε σημαίνει φτώχεια, αντίθετα η διαχείριση των δασών μπορεί να είναι και μοχλός αειφορικής ανάπτυξης.

Χρειάζεται επίσης να γίνουν γρήγορα και αποφασιστικά βήματα σε προβλήματα που χρονίζουν, γιατί καμία από τις προηγούμενες κυβερνήσεις δε θέλησε να λύσει. Η κύρωση των δασικών χαρτών είναι ένα μόνο βήμα. Θα πρέπει να γίνουν κι όλες οι απαραίτητες ενέργειες ώστε να ολοκληρωθεί το Δασολόγιο και μαζί με το Κτηματολόγιο να αποτελούν τη βάση τόσο για την προστασία των δασικών εκτάσεων, όσο και για την πραγματοποίηση έργων και δραστηριοτήτων οπουδήποτε στην Ελλάδα. Αυτό θα διευκολύνει πολύ σημαντικά και την προσέλκυση επενδύσεων καθώς οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να γνωρίζουν εξ αρχής το καθεστώς στο οποίο υπάγεται κάθε έκταση, ενώ ταυτόχρονα θα αποθαρρυνθούν οι αποχαρακτηρισμοί και η καταστροφή δασών.

Τέλος απαιτείται να βελτιωθεί η πρόληψη και η καταστολή των δασικών πυρκαγιών ιδιαίτερα μέσω της αξιοποίησης των κονδυλίων ΕΣΠΑ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

8. Αιγιαλός

Οι ελληνικές ακτές είναι ένας από τους σημαντικότερους φυσικούς πόρους της χώρας και αποτελούν , - ένα πολύτιμο κοινό αγαθό, τόσο με όρους οικολογικής αξίας όσο και με καθαρά οικονομικούς όρους. Η διαχείρισή τους θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα το κοινό συμφέρον. την οικολογική βιωσιμότητα και την αισθητική, στοχεύοντας στην βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι σημαντικότερες προτεραιότητες σήμερα για τη χάραξη εθνικής πολιτικής για τον αιγιαλό και τις παραλίες είναι:

1. Η άμεση ολοκλήρωση της οριοθέτησης και χάραξης του Αιγιαλού. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση της όποιας διαχείρισης.
2. Διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής για τις ακτές και δημιουργία κεντρικής συντονιστικής αρχής στο ΥΠΕΚΑ , για τις ακτές.
3. Καθαροί κανόνες (ρυθμιστικό πλαίσιο) για τη χρήση του αιγιαλού και παραλίας, που θα δίνει κίνητρα για οικονομική ανάπτυξη συμβατή με την οικολογική αξία και βιωσιμότητα των ακτών.
4. Έλεγχοι για την καταπολέμηση της αυθαιρεσίας, με άμεσα μέτρα (π.χ. κατεδαφίσεις αυθαιρέτων), όχι ανοχή στην παρανομία.
5. Έλεγχοι για την εξασφάλιση της ποιότητας των αρχιτεκτονικών κατασκευών στην παράκτια ζώνη.
6. Διαχειριστικά σχέδια σε επίπεδο περιφέρειας, αλλά υπό τον συντονισμό της κεντρικής αρχής, για την ανάπτυξη των ακτών με όρους οικολογικής βιωσιμότητας. Τα σχέδια θα προκύπτουν μετά από διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες.

7. Οποιαδήποτε χρήση των ακτών θα πρέπει να διασφαλίζει την ελεύθερη πρόσβαση όλων των πολιτών σε αυτές, αλλά και παράλληλα τον σεβασμό των πολιτών απέναντι στις παραλίες.